

โทษในประมวลกฎหมายอาญาของประเทศไทย

บทที่ 2 นี้จะเป็นบทที่แสดงให้เห็นว่าการวิจัยในเรื่องนี้พิจารณาเฉพาะโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 18 เท่านั้น มิได้เกี่ยวข้องกับวิธีการเพื่อความปลอดภัย นอกจากนี้ยังได้เสนอความเห็นเกี่ยวกับผลดีผลเสียของการลงโทษในวิธีการต่าง ๆ และในตอนท้ายจะได้กล่าวถึงแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงคือการแก้ไขประมวลกฎหมายอาญาของประเทศไทยที่ผ่านมา รวมถึงร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญาที่กำลังอยู่ในการพิจารณาของคณะกรรมการกฤษฎีกา ซึ่งล้วนแต่เป็นการแก้ไขในทางเพิ่มอัตราโทษให้สูงขึ้น โดยอ้างเหตุผลจากความรุนแรงของการกระทำความผิดเป็นสำคัญ

โทษสำหรับลงแก่ผู้กระทำความผิด ประมวลกฎหมายอาญาได้บัญญัติไว้ในมาตรา 18 ดังนี้

- (1) ประหารชีวิต
- (2) จำคุก
- (3) กักขัง
- (4) ปรับ
- (5) ริบทรัพย์สิน

(1) ประหารชีวิต (Death Penalty)

เป็นการลงโทษที่มีมาช้านาน โดยมีความมุ่งหมายเพื่อทดแทนแก้แค้น ทำให้เกิดความหวาดหวั่น และเป็นการกระทำที่มีให้บุคคลนั้นมีโอกาสกระทำความผิดขึ้นอีก ประโยชน์ของการลงโทษด้วยการประหารชีวิต จึงแยกได้เป็น 3 ประการ คือ

ก. ทดแทนแก้แค้นให้กับผู้เสียหาย (Retribution) ตามสัดส่วนแห่งความผิดและความต้องการของสังคมสมัยนั้น ๆ

ข. ทำให้เกิดความหวาดหวั่นแก่สังคมทั่วไป (Deterrence) เพื่อเป็นตัวอย่างมิให้บุคคลอื่นกระทำความผิดในทำนองนี้อีก

ค. ตัดบุคคลนั้นออกจากสังคมโดยเด็ดขาดและถาวร (Incapacitation) เป็นการป้องกันสังคมที่ได้ผลจากผู้นั้นกระทำผิดนั้นอย่างแน่นอน

วิธีการประหารชีวิตในสมัยโบราณมีอยู่มากมายหลายวิธี แต่ละวิธีก็มีความทารุณหวาดเสียว น่าสยดสยอง วิธีที่นิยมกันมากในการประหารชีวิตสมัยก่อน ๆ นั้นมีดังนี้¹

1. กดให้จมน้ำตาย (Drowning) วิธีนี้อาจจะกระทำโดยกดให้ผู้นั้นจมน้ำตายไปเลย หรือโยนคนทำผิดลงไปในแม่น้ำแล้วปล่อยให้จมน้ำตายเองหรือจะให้ทรมาณมากขึ้นก็ใช้วิธีกดผู้นั้นกระทำผิดให้จมน้ำไปชั่วขณะแล้วปล่อยให้ขึ้นมาหายใจ แล้วกดลงไปในน้ำ จนกว่าจะขาดใจตาย

2. เอาหินขว้างให้ตาย (Stoning) วิธีนี้ผู้นั้นกระทำผิดจะถูกมัดติดอยู่กับหลักแล้วปล่อยให้ประชาชนเอาก้อนหินขว้างจนกระทั่งตาย ในประเทศอังกฤษใช้ประหารผู้นั้นกระทำผิดฐานลักทรัพย์มาช้านานจนถึงคริสต์ศตวรรษที่ 10 จึงได้เลิกไป การประหารชีวิตวิธีนี้ถือว่าเป็นการประจานที่เสื่อมเสียเกียรติมากที่สุด

3. เอาไฟครอกหรือเผาให้ตาย (Burning) เป็นที่นิยมมากในสมัยโบราณโดยผู้นั้นกระทำผิดไว้กับหลักให้ผู้นั้นสูงพ้นพื้นดิน แล้วก่อไฟเผาข้างใต้จนกระทั่งผู้นั้นขาดใจตาย การลงโทษวิธีนี้มักใช้กับผู้นั้นกระทำผิดทางศาสนา เช่น ถูกกล่าวว่าเป็นแม่มด

4. การตัดศีรษะ (Beheading) เป็นวิธีการที่ทารุณหวาดเสียว ไซมาแตสสมัยโบราณ ปัจจุบันได้เลิกการประหารชีวิตด้วยวิธีนี้ไปแล้ว การตัดศีรษะอาจทำด้วยมีดคามหรือขวานขนาดใหญ่ตามยาว

5. การประหารด้วยการใช้เครื่องกิโยตีน (Guillotine) ซึ่งเป็นการตัดศีรษะของประเทศฝรั่งเศส นับเป็นการใช้เครื่องประหารที่ทันสมัย

¹ชาย เสวีกุล, อาชญาและทัณฑ์วิทยา, หน้า 221-222.

กว่าที่กล่าวมาทั้งสี่วิธี แต่ฝรั่งเศสได้ยกเลิกการประหารชีวิตด้วยกิโยตินเมื่อ วันที่ 30 กันยายน ค.ศ. 1981 หรือ พ.ศ. 2524

สำหรับการประหารชีวิตในปัจจุบัน ได้อาศัยเครื่องมือและอุปกรณ์ที่ทันสมัยซึ่ง คาดว่าจะให้ผู้กระทำความผิดได้รับการทรมานน้อยที่สุด เช่น การนั่งเก้าอี้ไฟฟ้าในประเทศ สหรัฐอเมริกา การใช้แขวนคอในประเทศอังกฤษ การใช้วิธีรัคคอคอในคิวบา การเข้าห้องแก๊สและการยิงเป้า¹

อนึ่ง ได้มีการประหารชีวิตวิธีใหม่ล่าสุดของ ปี ค.ศ. 1981 หรือ พ.ศ. 2524 คือการใช้ยานี้คิให้ตายซึ่งมีที่ขึ้นที่เรือนจำแมคคอกาเลสเตอร์ประเทศสหรัฐอเมริกา นักโทษที่ถูกประหารด้วยวิธีนี้คนแรกของโลก คือ THOMAS LEE HAYS อายุ 45 ปี กรรมวิธีในการประหารจะใช้ยา 3 ชนิด คือ thiopental Sodium, pancuronium Bromide และ Potassium Chloride โดยใช้เกลือให้เป็นตัวสารละลายยาตั้งกลวแล้วฉีดเข้าสู่ร่างกายนักโทษ จะทำให้นักโทษหมดสติหัวใจหยุดนิ่ง มีอาการคล้ายง่วงนอน แล้วในที่สุดก็จะถึงแก่ความตาย การประหารด้วยการใช้นี้คินี้คาดว่าทางการของสหรัฐอเมริกาจะได้นำมาใช้กับนักโทษชายหญิงอีกจำนวน 850 คน ซึ่งกำลังรอคิวประหารชีวิตอยู่²

การประหารชีวิตในประเทศไทยปรากฏว่านิยมใช้วิธีประหารชีวิตด้วยคาบคัตคือระยะผู้กระทำความผิดแพร่หลายมาเป็นเวลานานจนถึงรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้กำหนดการลงโทษประหารชีวิตด้วยคาบไว้ในมาตรา 13 แห่งกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 (พ.ศ. 2451) ซึ่งบัญญัติว่า "ผู้ใดต้องคำพิพากษาให้ลงอาญาประหารชีวิต ท่านให้นำเอามันไปคัตศีรษะเสีย" คาบที่ใช้ในการประหารชีวิตมี 3 ชนิด คือ คาบปลายแหลม คาบหัวคัตและคาบหัวปลาไหล³

¹ โกเมน ภทริกรมย์, กฎหมายอาญาเปรียบเทียบ, และอาญาวิทยา 2, หน้า 4.

² ประเสริฐ ศรีทวารวลิทธิ, "วิธีประหารชีวิตนักโทษแบบใหม่ในอเมริกา" วารสารอัยการ ปีที่ 4 ฉบับที่ 47 (พฤศจิกายน 2524) : 85-86

³ ประเสริฐ เมฆมณี, หลักทัณฑ์วิทยา หน้า 98.

ต่อมาได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 เมื่อปี พ.ศ. 2477 ฉบับที่ 6 มาตรา 3 ให้ยกเลิกมาตรา 13 แห่งกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 (พ.ศ. 2451) โดยให้ใช้ความต่อไปนี้แทน "ผู้ใดต้องคำพิพากษาให้ลงอาญาประหารชีวิต ท่านให้เอาไปยิงเสียให้ตาย" และเมื่อมีการประกาศใช้ประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2499 ซึ่งมีผลบังคับใช้ในวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2500 ก็ได้กำหนดโทษประหารชีวิตใน มาตรา 18 ซึ่งกำหนดวิธีประหารชีวิตไว้ในมาตรา 19 คือ "ผู้ใดต้องโทษประหารชีวิตให้เอาไปยิงเสียให้ตาย"

สถานที่ทำการประหารชีวิตผู้กระทำความผิด กระทรวงมหาดไทยได้มอบหมาย ให้กรมราชทัณฑ์เป็นผู้รับผิดชอบ โดยกรมราชทัณฑ์ได้จัดสถานที่ส่วนหนึ่งภายในบริเวณ เรือนจำกลางบางขวางทางมุมกำแพงด้านทิศเหนือใกล้วัดบางแพรกใต้เป็นแดนประหาร ชีวิต เว้นแต่การประหารชีวิตในลักษณะพิเศษ หรือโดยเหตุผลทางรัฐศาสตร์ก็อาจนำตัวผู้ ต้องโทษประหารชีวิตไปทำการประหาร ณ สถานที่เกิดเหตุก็เป็นได้¹

เป็นอันว่าการประหารชีวิตของไทยในปัจจุบันก็คือ ประหารด้วยวิธีเอาไปยิง เสียให้ตาย อย่างไรก็ตามการลงโทษด้วยวิธีประหารชีวิตนี้ก็มีบุคคลหลายฝ่ายให้ความ เห็นโต้แย้งกันในชั้นคณะกรรมการวิสามัญของสภาผู้แทนราษฎรว่า จะสมควรยกเลิกโทษ ประหารชีวิตหรือไม่ โดยแต่ละฝ่ายให้เหตุผลไว้ดังนี้

เหตุผลที่เห็นควรยกเลิกโทษประหารชีวิตมีดังนี้คือ

1. เป็นโทษที่ไม่สามารถแก้ไขภายหลังได้ เพราะผู้ต้องโทษตายไปแล้ว
2. เป็นการผิดมนุษยธรรมและศีลธรรมที่มนุษย์ต้องมาประหารกันเอง
3. ข้อหว่าคดีที่ว่าถ้ายกเลิกโทษประหารชีวิตแล้ว จะมีความผิดออกจากรั้ว

เกิดขึ้นมากนั้นย่อมไม่เป็นการจริงเสมอไป เพราะการกระทำความผิดมีปัจจัยอื่น ประกอบอีกหลายประการ นอกจากนี้โทษประหารชีวิตได้มีไว้สำหรับ

¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 99.

ความผิดอุกฉกรรจ์มานานแล้ว แต่ความผิดอุกฉกรรจ์ก็มีไต่ลดจำนวนลง

4. โทษประหารชีวิตขัดต่อวัตถุประสงค์ในการลงโทษปัจจุบัน นั่นคือ การลงโทษเพื่อปรับปรุงแก้ไขผู้กระทำความผิด

ส่วนเหตุผลของฝ่ายที่สนับสนุนให้คงมีโทษประหารชีวิตต่อไปคือ

1. โทษประหารชีวิตเป็นโทษที่สามารถยับยั้งความคิดร้ายของผู้ที่กระทำความผิดได้มาก เนื่องจากทุกคนย่อมรักชีวิต จึงกลัวการถูกประหาร
2. แม้อย่างมีโทษประหารชีวิตอยู่ คดีอุกฉกรรจ์ยังมีจำนวนมากขึ้น ถ้าหากยกเลิกโทษประหารชีวิตเสียแล้วก็น่าจะทำให้คดีเหล่านี้เกิดมากขึ้นอีก
3. คดีบางคดีแสดงให้เห็นว่าจะลงโทษอย่างอื่นย่อมไม่เหมาะสมกับการกระทำความผิด เช่น การฆ่าคนด้วยความทารุณโหดร้าย ฆ่าเจ้าพนักงาน หรือฆ่าคนหลาย ๆ คนคดีดังกล่าวนี้สมควรใช้โทษประหารชีวิต
4. การลงโทษประหารชีวิตเป็นการตัดผู้กระทำความผิดออกจากสังคมที่ประหยัดงบประมาณของรัฐได้มากกว่าการตัดผู้กระทำความผิดออกจากสังคมประเภทอื่น เช่น การจำคุกตลอดชีวิต

ตามเหตุผลของสองฝ่ายที่ยกมา ปรากฏว่าคณะกรรมการวิสามัญยังคงให้มีโทษประหารชีวิตในประมวลกฎหมายอาญาเช่นเดิม โดยได้มีนักนิติศาสตร์ให้ความเห็นว่า "แม้ประมวลกฎหมายอาญาจะคงมีโทษประหารชีวิตไว้ก็ไม่มีผลรุนแรงเหมือนกับตามกฎหมายต่างประเทศ เพราะถ้ามีเหตุบรรเทาโทษศาลอาจยกมาตรา 78 มาเป็นเหตุลดโทษได้ ซึ่งทำให้ไม่ต้องลงโทษประหารชีวิต"¹

(2) โทษจำคุก (Imprisonment)

เป็นโทษที่นิยมใช้ เพราะมีประสิทธิภาพมากที่สุดที่จะทำให้ผู้ต้องโทษกลับ

¹ หยุด แสงอุทัย, กฎหมายอาญา ภาค 1 (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2523), หน้า 254.

ตัวเป็นคนดี โดยเป็นโหมที่ทำให้ผู้ต้องโทษรู้สึกหลากหลายไม่กล้ากระทำความผิดอีก การลงโทษจำคุกเป็นการลงโทษผู้กระทำความผิดทั้งในด้านการทดแทนและปรับปรุงแก้ไขผู้กระทำความผิดไปพร้อม ๆ กันซึ่งในปัจจุบันได้มีการปรับปรุงให้ก้าวหน้าเป็นอันมาก เช่น ด้านสถานที่คุมขัง การปกครอง การฝึกอบรม การให้การศึกษาแก่ผู้ต้องขัง การรักษาพยาบาลด้านร่างกายและจิตใจ แต่ในทางกลับกันการลงโทษประเภทนี้ก็สิ้นเปลืองมาก

โทษจำคุกมี 2 ประเภท คือ

1. โทษจำคุกตลอดชีวิต
2. โทษจำคุกโดยมีกำหนดเวลา¹

1. โทษจำคุกตลอดชีวิต

เป็นโทษที่มีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันมิให้ผู้กระทำความผิดได้มีโอกาสเข้าสู่สังคมโดยนัยนี้ผู้กระทำความผิดจึงต้องถูกคุมขังอยู่จนกว่าจะสิ้นชีวิต แต่ในทางปฏิบัติแล้วผู้ต้องโทษจำคุกตลอดชีวิตยังมิได้รับการปลดปล่อย เพราะมีการลดโทษจำคุกตลอดชีวิตไว้ในประมวลกฎหมายอาญาคด้วย²

2. โทษจำคุกโดยมีกำหนดเวลา

เป็นโทษที่กฎหมายได้วางอัตราขั้นสูงและต่ำไว้เพื่อให้ศาลได้ใช้ดุลพินิจกำหนดโทษตามที่เห็นสมควร นอกจากนี้ยังมีการเพิ่มโทษและลดโทษไว้ในประมวลกฎหมายอาญาคด้วยซึ่งไม่ว่าจะเป็นกรณีใดก็ตาม การต้องโทษประเภทที่มีกำหนดเวลานี้ผู้รับโทษมีโอกาสที่ฟังศาลหมายไต่ถึงระยะเวลาหรือโอกาสที่ตนจะได้รับการปลดปล่อย เมื่อพิจารณาถึงตัวผู้กระทำความผิดแล้ว โทษจำคุกโดยมีกำหนดเวลาย่อมเป็นความหวังที่แน่นอนกว่าโทษจำคุกตลอดชีวิต

¹ เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์, กฎหมายอาญา 1, คำบรรยายชั้นปริญญาตรี คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (อัคราเนาะเข้าเล่ม), 2524 หน้า 450.

² หยุต แสงอุทัย, กฎหมายอาญา ภาค 1, หน้า 254.

ในการคำนวณระยะเวลาจำคุก ให้นับวันเริ่มจำคุกรวมคำนวณเข้าด้วย และให้นับเป็นหนึ่งวันเต็มโดยไม่ต้องคำนึงถึงจำนวนชั่วโมง

ถ้าระยะเวลาที่คำนวณนั้นกำหนดเป็นเดือนให้นับสามสิบวันเป็นหนึ่งเดือน ถ้ากำหนดเป็นปี ให้คำนวณตามปีปฏิทินในราชการ

เมื่อผู้ต้องคำพิพากษาถูกจำคุกครบกำหนดแล้วให้ปล่อยตัวในวันถัดจากวันที่ครบกำหนด¹

อย่างไรก็ตาม แม้โทษจำคุกให้เริ่มแต่วันที่คำพิพากษา แต่สำหรับผู้ต้องคำพิพากษาถูกคุมขังก่อนศาลพิพากษาให้หักจำนวนวันที่ถูกคุมขังออกจากระยะเวลาจำคุกตามคำพิพากษา เว้นแต่คำพิพากษานั้นจะกล่าวไว้เป็นอย่างอื่น

ในกรณีที่คำพิพากษากล่าวไว้เป็นอย่างอื่นโทษจำคุกตามคำพิพากษา เมื่อรวมจำนวนวันที่ถูกคุมขังก่อนศาลพิพากษาในคดีเรื่องนั้นเข้าด้วยแล้วต้องไม่เกินอัตราโทษชั้นสูงของกฎหมายที่กำหนดไว้สำหรับความผิดที่ได้กระทำลงนั้น ทั้งนี้ไม่เป็นการกระทบกระเทือนบทบัญญัติในมาตรา 91² กล่าวคือ เมื่อปรากฏว่าผู้ใดได้กระทำการอันเป็นความผิดหลายกรรมต่างกัน ให้ศาลลงโทษผู้นั้นทุกกรรมเป็นกระหนงความผิดไป ถ้าความผิดกระหนงใดมีอัตราโทษจำคุกตลอดชีวิตให้เปลี่ยนโทษจำคุกตลอดชีวิตเป็นโทษจำคุกห้าสิบปี

(3) โทษกักขัง (Confinement)

เป็นโทษที่จำกัดอิสรภาพบางส่วนของผู้กระทำความผิด มิให้มีโอกาสก่อความเสียหายเพิ่มขึ้น และเป็นการลงโทษผู้กระทำความผิดในสถานเบากว่าโทษจำคุก ทั้งนี้ เพราะผู้กระทำความผิดได้ก่อความเสียหายกับสังคมน้อยกว่าที่จะสมควรลงโทษจำคุก

¹ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 21

²ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 22

สำหรับสถานที่กักขังนั้น ไม่มีกฎหมายกำหนดไว้โดยเฉพาะจึงเป็นหน้าที่ของศาลต้องกำหนดโดยถือเอาสถานที่ตำรวจเป็นสถานที่กักขังไปพลางก่อน หากศาลเห็นสมควรกำหนดสถานที่อื่นเป็นสถานที่กักขังก็ย่อมกระทำได้ แต่ต้องกำหนดในคำพิพากษาและต้องเป็นไปตามมาตรา 24 แห่งประมวลกฎหมายอาญา คือ

ผู้ใดต้องโทษกักขัง ให้กักตัวไว้ในสถานที่กักขังซึ่งกำหนดไว้อันมิใช่เรือนจำ ถ้าศาลเห็นเป็นการสมควร จะสั่งในคำพิพากษาให้กักขังผู้กระทำความผิดไว้ในที่อาศัยของผู้นั้นเอง หรือของผู้อื่นที่ยินยอมรับผู้นั้นไว้ หรือสถานที่อื่นที่อาจกักขังได้ เพื่อให้เหมาะสมกับประเภทหรือสภาพของผู้ถูกกักขังก็ได้

ดังนั้น สถานที่กักขังผู้กระทำความผิดจึงมิใช่เรือนจำและนอกจากนี้ผู้ถูกกักขังสามารถได้สิทธิพิเศษกว่าโทษจำคุกด้วย เช่น มีสิทธิจะรับอาหารจากภายนอก โดยค่าใช้จ่ายของตนเอง ใช้เสื้อผ้าของตนเอง ได้รับการเยี่ยมอย่างน้อยวันละหนึ่ง ชั่วโมง รับและส่งจดหมายได้¹ และถ้าผู้ต้องโทษกักขังถูกกักขังในที่อาศัยของผู้นั้นเองหรือของผู้อื่นที่ยินยอมรับผู้นั้นไว้ ผู้ต้องโทษกักขังนั้นมีสิทธิที่จะดำเนินการในวิชาชีพหรืออาชีพของตนในสถานที่ดังกล่าวได้ ตามที่ศาลจะเห็นสมควร²

กรณีที่จะใช้โทษกักขังแก่ผู้กระทำความผิดได้นั้นมีเงื่อนไขดังนี้³

1. ผู้กระทำความผิดซึ่งมีโทษจำคุกและในคดีนั้นศาลจะลงโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน
2. ต้องไม่ปรากฏว่าผู้นั้นได้รับโทษจำคุกมาก่อน หรือ ปรากฏว่าได้รับโทษจำคุกมาก่อน แต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ
3. ศาลจะพิพากษาให้ลงโทษกักขังได้ไม่เกินสามเดือนแทนโทษจำคุกนั้น

¹ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 25 วรรคแรก

²ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 25 วรรคสอง

³ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 23

โทษกักขัง เป็นโทษที่บัญญัติขึ้นใหม่ในประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2500 ไม่มีบัญญัติไว้ในกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 การที่บัญญัติโทษกักขังไว้ก็เพื่อประโยชน์แก่ศาลในการใช้ดุลพินิจลงโทษให้เหมาะสมและหลีกเลี่ยงการลงโทษจำคุกโดยไม่จำเป็น นอกจากนี้การลงโทษกักขังยังทำให้ผู้ถูกลงโทษสามารถกลับเข้าสู่สังคมได้ง่ายไม่เป็นที่รังเกียจแก่สังคมเหมือนเช่นโทษจำคุก

อย่างไรก็ดี หากผู้ถูกกักขังไม่ปฏิบัติตามวัตถุประสงค์หรือเงื่อนไขของการลงโทษแล้วก็อาจเปลี่ยนการกักขังมาเป็นโทษจำคุกได้ ซึ่งตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 27 ได้บัญญัติไว้ดังนี้

ถ้าในระหว่างที่ผู้ต้องโทษกักขังไม่ปฏิบัติตามวัตถุประสงค์หรือเงื่อนไขของการลงโทษแล้วก็อาจเปลี่ยนการกักขังมาเป็นโทษจำคุกได้ ซึ่งตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 27 ได้บัญญัติไว้ดังนี้

- (1) ผู้ต้องโทษกักขังฝ่าฝืนระเบียบ ขอบบังคับ หรือวินัยของสถานที่กักขัง
- (2) ผู้ต้องโทษกักขังไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ศาลกำหนด หรือ
- (3) ผู้ต้องโทษกักขังต้องคำพิพากษาให้ลงโทษจำคุก

ศาลอาจเปลี่ยนโทษกักขังเป็นโทษจำคุกมีกำหนดเวลาตามที่ศาลเห็นสมควร แต่ต้องไม่เกินกำหนดเวลาของผู้ต้องโทษกักขังจะคงได้รับต่อไป

จากความในมาตราดังกล่าวกฎหมายบัญญัติโทษกักขังเพื่อเป็นสถานเบา โดยมุ่งหวังให้ผู้กระทำความผิดได้สำนึกตัวและมีโอกาสกลับตนเป็นพลเมืองดี แต่ถ้าผู้กระทำความผิดได้แสดงพฤติกรรมที่ไม่สามารถจะกลับตนเป็นคนดีได้ก็สมควรเพิ่มการลงโทษให้รุนแรงขึ้น โดยเปลี่ยนจากกักขังเป็นโทษจำคุก

นอกจากการลงโทษกักขังตามเงื่อนไขของมาตรา 24 แห่งประมวลกฎหมายอาญาแล้ว ยังมีการกักขังตามลักษณะอื่นอีก คือ

1. กักขังกรณีไม่ชำระค่าปรับตามมาตรา 29 โดยกำหนดให้ผู้ต้องโทษปรับชำระค่าปรับภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ศาลพิพากษา หากไม่ปฏิบัติตามนี้จะต้องถูกยึดทรัพย์สินใช้ค่าปรับ หรือมิฉะนั้นจะต้องถูกกักขังแทนค่าปรับ

ในการกักขังแทนค่าปรับ ให้ถืออัตรายึดสินบาทต่อหนึ่งวันและจะกักขังได้ไม่

เกินหนึ่งปี เว้นแต่ศาลพิพากษาให้ปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทขึ้นไป ศาลจะสั่งให้กักขัง แทนค่าปรับเกินหนึ่งปีได้แต่ต้องไม่เกินสองปี¹

2. การกักขังกรณีไม่ส่งมอบทรัพย์สินที่ริบตามมาตรา 37 กล่าวคือ ในกรณี ที่ศาลเห็นว่าผู้นั้นจะส่งทรัพย์สินที่สั่งให้ส่งได้แต่ไม่ส่ง หรือชำระราคาทรัพย์สินนั้นได้ แต่ไม่ชำระ ให้ศาลมีอำนาจกักขังผู้นั้นไว้จนกว่าจะปฏิบัติตามคำสั่ง แต่ไม่เกินหนึ่งปี

3. การกักขังกรณีไม่ยอมทำทัณฑ์บน หรือหาประกันตามมาตรา 46 วรรค 2 ซึ่งเป็นการพิจารณากรณีที่ศาลไม่ลงโทษผู้ถูกฟ้อง แต่มีเหตุอันควรเชื่อว่าผู้ถูกฟ้อง น่าจะก่อเหตุร้ายให้เกิดภัยอันตรายแก่บุคคลหรือทรัพย์สินของผู้อื่น ศาลมีอำนาจที่จะสั่ง ให้ผู้นั้นทำทัณฑ์บนโดยกำหนดจำนวนเงินไม่เกินกว่าห้าพันบาท ถ้าผู้นั้นไม่ยอมทำทัณฑ์ บนหรือหาประกันไม่ได้ ให้ศาลมีอำนาจสั่งกักขังผู้นั้นจนกว่าจะทำทัณฑ์บนหรือหา ประกันได้ แต่ไม่ให้กักขังเกินกว่าหกเดือน อันเป็นมาตรการป้องกันสังคมได้ประการ หนึ่ง

(4) โทษปรับ (Fine)

โทษปรับเป็นโทษที่เก่าแก่มีมาแต่โบราณ และมีมาก่อนโทษจำคุก² เดิม มนุษย์รวมกันอยู่เป็นครอบครัวมีหัวหน้าครอบครัวเป็นผู้ปกครองดูแล การลงโทษจึง ขึ้นอยู่กับหัวหน้าครอบครัวจะเห็นสมควร ต่อมาเมื่อมีครอบครัวมากขึ้นย่อมเกิดข้อ พิพาทต่อสู้ที่ลุกลามเป็นการพิพาทระหว่างเผ่า เกิดการแค้นแค้นเป็นการส่วนรวม ฝ่าย ที่พ่ายแพ้ย่อมถูกกำจัดให้หมดสิ้นไป เป็นระบบที่มักเรียกว่า "ความยุติธรรมโดย เอกชน (le justice privee)"² เมื่อมนุษย์เริ่มมีความเจริญขึ้นรัฐก็ยอมรับเอา วิธีจ่ายทรัพย์สินเป็นค่าไถ่โทษ (Composition) เข้ามาใช้ โดยพยายามให้คู่ พิพาทเลิกต่อสู้แค้นกัน

ค่าไถ่โทษได้นิยมใช้เรื่อยมา จนรัฐเข้ามามีส่วนบังคับให้คู่กรณีจ่ายส่วนหนึ่ง

¹ โกอเมน ภัทรภิมย์, "โทษปรับ," บทบัญญัติ (กันยายน 2516): 455.

² เรื่องเดียวกัน, หน้า 456.

³ เรื่องเดียวกัน.

ของค่าใต้โทษแก่รัฐ อีกส่วนหนึ่งให้เป็นของผู้เสียหาย ส่วนที่เป็นของรัฐต่อมาได้แยก
ออกเป็นสองส่วน ส่วนหนึ่งกลายเป็นค่าธรรมเนียมศาล และอีกส่วนหนึ่งได้กลายมา
เป็น"ค่าปรับ"¹

ส่วนดีของโทษปรับ

1. ดีกว่าโทษจำคุก โดยเฉพาะกรณีโทษจำคุกระยะสั้น เพราะโทษจำคุก
ระยะสั้นไม่ได้ผลต่อการแก้ไขผู้กระทำความผิด และผู้กระทำความผิดไม่เกรงกลัว
เท่าใดนัก การใช้โทษปรับจึงเป็นมาตรการบังคับให้ผู้กระทำความผิดต้องเสียทรัพย์สิน
สินเกิดความเสียหายและไม่กล้ากระทำความผิดอีก
2. โทษปรับ ผู้ต้องโทษไม่ถูกรังเกียจเหมือนเช่นโทษจำคุก จึงมีผลดีต่อ
การแก้ไขผู้กระทำความผิดให้กลับเข้าสู่สังคมได้ง่าย
3. โทษปรับสามารถกำหนดให้เหมาะสมกับฐานะทางเศรษฐกิจได้ เช่น
คนจนอาจปรับน้อย แต่คนที่มีฐานะร่ำรวยอาจปรับมาก ในความผิดเดียวกัน
4. โทษปรับนั้นหากศาลตัดสินผิดพลาดก็ยังมีโอกาสแก้ไขได้ โดยการคืน
ค่าปรับ แต่โทษจำคุกแม้จะได้ค่าทดแทนก็ไม่คุ้ม
5. มีผลดีต่อรายได้ของรัฐ และตัดค่าใช้จ่ายจากการลงโทษจำคุก โดย
ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายสร้างที่คุมขัง ค่าเจ้าหน้าที่ควบคุม ค่าอาหารผู้ต้องขัง และค่า
ใช้จ่ายอื่น ๆ ที่ใช้ในการลงโทษจำคุก

ส่วนเสียของโทษปรับ

1. ผลร้ายจากโทษปรับอาจเกิดความเคียดแค้นไม่เท่ากัน เช่น คนจนถูก
ปรับยอมเคียดแค้นกว่าคนที่มีฐานะดีถูกปรับ
2. บางกรณีอาจไม่เป็นไปตามคำพิพากษา เช่น ผู้กระทำความผิดไม่มีค่า
ปรับก็ต้องเปลี่ยนโทษเป็นกักขังแทนค่าปรับ

¹ โกลเมน ภัทรภิรมย์, "โทษปรับ," บทบัญญัติ (กันยายน 2516): 456

3. เป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดการทุจริตของเจ้าพนักงานไถ่จ่ายกว่าโทษจำคุก
4. โทษปรับมีผลทำให้บุคคลในครอบครัวของผู้ถูกปรับต้องได้รับความเดือดร้อนไปด้วย เนื่องจากค่าปรับที่ชำระไปอาจเป็นเงินจำนวนหนึ่งที่ต้องใช้จ่ายในครอบครัว

ปัจจุบันโทษปรับเป็นโทษที่นิยมใช้กันมาก แม้จะมีส่วนเสียบ้างก็ตาม สำหรับการบังคับโทษปรับประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 29 ได้บัญญัติให้ผู้ต้องโทษปรับชำระค่าปรับภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ศาลพิพากษา หากฝ่าฝืนจะต้องถูกยึดทรัพย์สินใช้แทนค่าปรับ หรือไม่ก็ต้องถูกกักขังแทนค่าปรับ

อนึ่ง กรณีกักขังแทนค่าปรับ แต่เดิมให้ถืออัตราห้าบาทต่อหนึ่งวัน ต่อมาเมื่อมีการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา โดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2518 มาตรา 3 ได้เพิ่มเป็นอัตรายี่สิบบาทต่อหนึ่งวัน

ข้อควรสังเกตเกี่ยวกับโทษปรับ

1. กรณีบุคคลหลายคนกระทำความผิดในความคิดอันเดียวกัน หากศาลพิพากษาให้ลงโทษปรับ กฎหมายกำหนดให้ศาลปรับเรียงตามรายบุคคล จะช่วยกันเสียค่าปรับหรือให้รับผิดชอบร่วมกันไม่ได้ ทั้งนี้เพราะการลงโทษปรับจะต้องให้เหมาะสมกับตัวผู้กระทำความผิดเป็นราย ๆ ไป¹
2. ในคดีที่มีโทษปรับสถานเดียว ถ้าผู้ต้องหาว่ากระทำความผิดนำค่าปรับอย่างสูงสำหรับความผิดนั้นมาชำระก่อนที่ศาลเริ่มต้นสืบพยานให้คดีนั้นเป็นอันระงับไป²
3. สำหรับความผิดที่กฎหมายกำหนดให้ลงโทษทั้งจำคุกและปรับด้วยนั้นถ้าศาลเห็นสมควรจะลงโทษแต่จำคุกก็ได้³

¹ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 31

²ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 79

³ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 20

(5) ริบทรัพย์สิน (Confiscation of Property)

เป็นโทษที่มีมาแต่โบราณ ซึ่งในครั้งนั้นมีลักษณะเป็นโทษแท้ คือริบทรัพย์สินทั้งหมดของผู้กระทำความผิดเอาเป็นของรัฐทั้งสิ้น เรียกว่าริบราชสมบัติ (La confiscation generale) โทษเช่นนี้มีผลร้ายตกแก่ครอบครัวของผู้ต้องโทษมากเกินไป กฎหมายจึงยกเลิกเสีย และเปลี่ยนมาเป็นริบทรัพย์สินเฉพาะสิ่งที่เกี่ยวข้องกับความผิด (la Confiscation speciale) ริบทรัพย์สินจึงเปลี่ยนลักษณะมาเป็นโทษปะปนกับวิธีการเพื่อความปลอดภัย¹

การริบทรัพย์สินในปัจจุบันจึงมีได้ 2 ลักษณะ กล่าวคือมีลักษณะเป็นการลงโทษ เพราะการริบทรัพย์สินกระทำเพื่อมิให้ผู้กระทำความผิดได้รับผลจากการกระทำของตน และยังมีลักษณะคล้ายคลึงกับวิธีการเพื่อความปลอดภัย คือ แม้จะไม่มี การกระทำ ความผิดก็อาจริบทรัพย์สินที่บุคคลมีไว้เพื่อจะใช้กระทำความผิดได้

สำหรับการริบทรัพย์สินนั้นเป็นโทษที่มีบัญญัติไว้ตามประมวลกฎหมายอาญา และเป็นโทษที่บัญญัติไว้ในกฎหมายอื่นโดยเฉพาะด้วย ซึ่งการริบทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายอาญามีทรัพย์สินที่จะริบอยู่ 3 ประเภท คือ

- ก. ทรัพย์สินที่ศาลต้องริบเสมอ
- ข. ทรัพย์สินที่ศาลต้องริบ เว้นแต่จะเป็นของผู้อื่น ซึ่งมีใครเห็นเป็นใจด้วย

ในการกระทำความผิด

- ค. ทรัพย์สินที่ศาลมีอำนาจที่จะสั่งให้ริบก็ได้²

ก. ทรัพย์สินที่ศาลต้องริบเสมอ มีบัญญัติไว้ในมาตรา 32 "ทรัพย์สินใดที่กฎหมายบัญญัติไว้ว่า ผู้ใดทำหรือมีไว้เป็นความผิดให้ริบเสียทั้งสิ้น ไม่ว่าเป็นของผู้กระทำความผิดและมีผู้ถูกลงโทษตามคำพิพากษาหรือไม่"

¹จิตติ คิงศกทิพย์, คำอธิบายประมวลกฎหมายอาญา ภาค 1 ตอน 2 (กรุงเทพมหานคร: บพิธการพิมพ์, 2523), หน้า 929.

²หุค แสงอุทัย, กฎหมายอาญา ภาค 1, หน้า 269.

ทรัพย์สินที่ศาลต้องริบเสมอนี้เป็นการริบโดยเด็ดขาดไม่มีข้อยกเว้น ซึ่งได้แก่ทรัพย์สินที่ทำขึ้นเป็นความผิด เช่น การทำเงินตราปลอม หรือทรัพย์สินที่มีไว้เป็นความผิด เช่น ยาเสพติด อาวุธปืนไม้จอกทะเลเบียน

ข. ทรัพย์สินที่ศาลต้องริบ เว้นแต่จะเป็นของผู้อื่นซึ่งมิได้รู้เห็นเป็นใจช่วยในการกระทำความผิด มีบัญญัติไว้ในมาตรา 34

บรรดาทรัพย์สิน

(1) ซึ่งได้ให้ตามความในมาตรา 143 มาตรา 144 มาตรา 149 มาตรา 150 มาตรา 167 มาตรา 201 หรือมาตรา 202 หรือ

(2) ซึ่งได้ให้เพื่อจงใจบุคคลใดกระทำความผิดหรือเพื่อเป็นรางวัลในการที่บุคคลใดกระทำความผิด

ให้ริบเสียทั้งสิ้น เว้นแต่ทรัพย์สินนั้นเป็นของผู้อื่นซึ่งมิได้รู้เห็นเป็นใจช่วยในการกระทำความผิด

มาตรา 143, 144, 149 และ 150 เกี่ยวกับความผิดในการติดสินบนเจ้าพนักงาน ส่วนมาตรา 167, 201 และ 202 เป็นความผิดในการติดสินบนเจ้าพนักงานในการยุติธรรม

ค. ทรัพย์สินที่ศาลมีอำนาจที่จะสั่งให้ริบก็ได้ หมายถึงศาลจะสั่งให้ริบหรือไม่ก็ได้ขึ้นอยู่กับดุลพินิจของศาล การริบในกรณีนี้เป็นไปตามมาตรา 33 ซึ่งบัญญัติว่า

ในการริบทรัพย์สิน นอกจากศาลจะมีอำนาจริบตามกฎหมายที่บัญญัติไว้โดยเฉพาะแล้ว ให้ศาลมีอำนาจสั่งให้ริบทรัพย์สิน ดังต่อไปนี้ด้วย คือ

(1) ทรัพย์สินซึ่งบุคคลใดใช้หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิด

(2) ทรัพย์สินซึ่งบุคคลใดมาโดยการกระทำความผิด

เว้นแต่ทรัพย์สินเหล่านี้เป็นทรัพย์สินของผู้อื่นซึ่งมิได้รู้เห็นเป็นใจช่วยในการกระทำความผิด

นอกจากทรัพย์สินจะถูกริบตามประมวลกฎหมายอาญาแล้ว ในกฎหมายอื่น ๆ ได้มีบัญญัติถึงการริบทรัพย์สินไว้ด้วยดังนี้

1. พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2496 เกี่ยวกับของที่ยังไม่ได้เสียภาษีหรือของที่คงจำกัณฑ์หรือต้องห้ามก็ให้ริบเสียทั้งสิ้น

2. พระราชบัญญัติการพนัน พ.ศ. 2478 มาตรา 10 ทรัพย์สินพนันกันซึ่งจับได้ในวงการเล่นอันชักตอบทแห่งพระราชบัญญัตินี้หรือชักตอข้อความในกฎกระทรวงหรือใบอนุญาต ให้ริบเสียทั้งสิ้น เว้นแต่ทรัพย์สินซึ่งมิได้เอาออกพนัน

3. พระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. 2484 มาตรา 74 บรรดาไม้หรือของป่าได้มาหรือมีไว้เนื่องจากการกระทำความผิดต่อพระราชบัญญัตินี้ให้ริบเสียทั้งสิ้น นอกจากนี้ในฉบับที่ 4 พ.ศ. 2503 มาตรา 18 มาตรา 74 ทวิ บรรดาเครื่องมือเครื่องใช้ สัตว์ พาหนะ ยานพาหนะ หรือเครื่องจักรกลใด ๆ ซึ่งบุคคลได้ใช้ในการกระทำความผิดก็ให้ริบเสียเช่นกัน

4. พระราชบัญญัติป้องกันการค้ากำไรเกินควร พ.ศ. 2490 มาตรา 29 สิ่งของที่ห้ามการค้ากำไรเกินควรซึ่งเกี่ยวเนื่องกับความผิดให้ริบเสีย เป็นการริบโดยเด็ดขาด แต่คงหมายถึงเฉพาะสิ่งของที่ห้ามการค้ากำไรเกินควรเท่านั้นไม่ได้หมายรวมถึงเงินที่ขายของควบคุมได้

5. พระราชบัญญัติการประมง ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2496 มาตรา 10 เป็นคุณพินิจที่ศาลจะริบสิ่งที่ใช้หรือได้มาโดยการกระทำความผิด

การริบทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติที่กล่าวมาเป็นเพียงตัวอย่างที่ประกอบให้เห็นถึงการริบทรัพย์สินที่มีอย่างกว้างขวาง ซึ่งยังมีพระราชบัญญัติอื่น ๆ อีก ที่กำหนดให้มีการริบทรัพย์สินอันเกิดจากการกระทำความผิดได้

วิธีดำเนินการในกรณีที่ไม่วางทรัพย์สินที่ริบ

ให้เป็นไปตามบทบัญญัติมาตรา 37 แห่งประมวลกฎหมายอาญา คือ

ถ้าผู้ที่ศาลสั่งให้ส่งทรัพย์สินที่ริบ ไม่ส่งภายในเวลาที่ศาลกำหนด ให้ศาลมีอำนาจสั่งคงต่อไปนี้

- (1) ให้ยึดทรัพย์สินนั้น
- (2) ให้ชำระราคาหรือสั่งยึดทรัพย์สินอื่นของผู้นั้นชดเชยราคาจนเต็มหรือชำระราคาทรัพย์สินนั้นได้แต่ไม่ชำระ ให้ศาลมีอำนาจกักขังผู้นั้นไว้จนกว่าจะปฏิบัติตามคำสั่ง แต่ไม่เกินหนึ่งปี แต่หากภายหลังปรากฏแก่ศาลเอง หรือโดยคำเสนอของผู้นั้นว่า ผู้นั้นไม่สามารถส่งทรัพย์สินหรือชำระราคาได้ ศาลจะสั่งปล่อยตัวผู้นั้นไปก่อนครบกำหนดก็ได้

การจัดการทรัพย์สินที่ริบ

เป็นไปตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 35 "ทรัพย์สินซึ่งศาลพิพากษาให้ริบให้ตกเป็นของแผ่นดิน แต่ศาลจะพิพากษาให้ทำให้ทรัพย์สินนั้นใช้ไม่ได้ หรือทำลายทรัพย์สินนั้นเสียก็ได้"

ดังนั้น ทรัพย์สินที่ริบได้จึงจัดการได้ดังนี้

1. ให้ตกเป็นของแผ่นดิน
2. ทำให้ทรัพย์สินใช้การไม่ได้ หรือทำลายทรัพย์สินนั้นเสีย

อนึ่ง นอกจากการจัดการกับทรัพย์สินที่ริบตามประมวลกฎหมายอาญาที่กล่าวมาทั้งสองประการนี้แล้ว อาจมีการจัดการวิธีที่เหมาะสมตามกฎหมายในลักษณะอื่น ๆ ก็คงให้ดำเนินการไปตามนั้น

จากประเภทของโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 18 จะเห็นได้ว่า บทบัญญัติในประมวลกฎหมายอาญามีหลักเกณฑ์กำหนดโทษแก่ผู้กระทำความผิดไว้อย่างเหมาะสมสัมพันธ์ และเป็นธรรมกับความผิดที่อยู่แล้ว แต่ก็ยังไม่เป็นที่พอใจของบุคคลส่วนใหญ่ เพราะตามเหตุการณ์ที่ผ่านมา ประมวลกฎหมายอาญาได้ถูกแก้ไขเพิ่มเติม อัตรโทษในทางที่สูงขึ้นหลายครั้ง และยังมีแนวโน้มว่าจะมีการแก้ไขอีก ซึ่งผู้ที่ขอแก้ไขได้อ้างถึงความเหมาะสมตามยุคตามสมัย และเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นเหตุผลหลัก

แนวโน้มของการเปลี่ยนแปลง

เป็นเรื่องของการแก้ไขเปลี่ยนแปลงประมวลกฎหมายอาญาเริ่มตั้งแต่การประกาศใช้ประมวลกฎหมายอาญา เมื่อปี พ.ศ. 2500 จนถึง พ.ศ. 2524 โดยผู้วิจัยจะได้แสดงหลักการและเหตุผลของการแก้ไขที่ผ่านมา รวมถึงการแก้ไขเพิ่มเติมที่จะมีขึ้นในภายหน้า มาพิจารณาประกอบเพื่อให้เห็นถึงแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงอัตราโทษในประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งมีปัจจัยต่าง ๆ เป็นแรงผลักดันจากข้ออ้างตามเหตุผลของการแก้ไขเพิ่มเติมนั่นเอง

แต่เดิมประมวลกฎหมายอาญาของไทยยังไม่มี การประกาศใช้นั้น เราได้นำบทบัญญัติเกี่ยวกับความผิดในทางอาญามาจากหลายแหล่งยังไม่เป็นหมวดหมู่ โดยมีกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 เป็นหลักในการพิจารณาคดีอาญา ต่อมา

เมื่อเหตุการณ์บ้านเมืองเปลี่ยนแปลงไป ประเทศไทยจึงได้มีการชำระสะสาง
กฎหมายอาญาเสียใหม่จนแล้วเสร็จและมีผลบังคับเมื่อ 1 มกราคม พ.ศ. 2500
เหตุผลของการใช้ประมวลกฎหมายอาญา คือ

กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 ได้ประกาศใช้มานานแล้ว และได้มี
การแก้ไขเพิ่มเติมอยู่หลายแห่งกระจัดกระจายกันอยู่ จึงเป็นการสมควรที่
จะโคชำระสะสางและนำเขารูปเป็นประมวลกฎหมายอาญาเสียในฉบับ
เดียวกัน

อนึ่ง ปรากฏว่าหลักการบางอย่างและวิธีการลงโทษบางอย่างควรจะได้ปรับ
ปรุงให้สมกับกาลสมัยและแนวโน้มของนานาประเทศ ในสมัยปัจจุบันหลักเดิม
บางประการจึงล้าสมัย สมควรจะได้ปรับปรุงเสียให้สอดคล้องกับหลักการ
ปกครองในระบอบประชาธิปไตย¹

การแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา ครั้งที่หนึ่ง

มีขึ้นในปี พ.ศ. 2502 สมัยรัฐบาลจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ เป็นการแก้ไข
ที่เกี่ยวกับความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการและความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติ
ธรรมซึ่งในยุคนั้นเกิดความเสียหายในเรื่องนี้มาก จึงเป็นเหตุให้รัฐบาลต้องแก้ไข
เพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญาโดยอ้างเหตุผล คือ

โดยที่การกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการและความผิดต่อตำแหน่ง
หน้าที่ในการยุติธรรม ย่อมส่งมูลเสียหายร้ายแรงแก่รัฐและประชาชน ไทย
สำหรับการกระทำความผิดเหล่านี้ ตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมายปัจจุบันยังมีอัตรา
ค่ากว่าควร สมควรแก้ไขเพิ่มเติมให้สูงขึ้นและกำหนดโทษขั้นต่ำไว้ด้วย ทั้งนี้
เพื่อป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดดังกล่าวนี้ให้ได้ผลดียิ่งขึ้นต่อไป

สำหรับการแก้ไขเพิ่มเติมครั้งแรกนี้เป็นการแก้ไขเพิ่มเติมประมวล
กฎหมายอาญาใน มาตรา 147 มาตรา 148 มาตรา 149 มาตรา 150 มาตรา
151 มาตรา 152 มาตรา 153 มาตรา 154 มาตรา 155 มาตรา 156
มาตรา 157 มาตรา 201 และ มาตรา 202²

¹ดูประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2500 ในภาคผนวก ซึ่งเป็นตัวประมวล
เดิมก่อนมีการแก้ไข

²ดูรายละเอียดได้จากภาคผนวกท้ายเล่ม

การแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา ครั้งที่สอง

มีขึ้นในปี พ.ศ. 2512 สมัยรัฐบาลจอมพลถนอม กิตติขจร แก้ไขเพิ่มเติมความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ ในมาตรา 335 ทวิ, เพิ่มเติมมาตรา 339 ทวิ, เพิ่มเติมมาตรา 340 ทวิ, เพิ่มเติมมาตรา 357 วรรคสาม และเพิ่มเติมมาตรา 360 ทวิ เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม คือ

เนื่องจากปรากฏว่าขณะนี้ผู้ร้ายลอบลักเอาพระพุทธรูปอันล้ำค่าซึ่งเป็นที่เคารพบูชาของพุทธศาสนิกชนและมีคุณค่าในทางประวัติศาสตร์ ตามวิถึว่าอารามและที่พิพิธภัณฑสถานไปเป็นจำนวนมาก บ้างแห่งเป็นพระพุทธรูปโบราณคูเมืองของแต่ละจังหวัดซึ่งทำให้ประชาชนในดินนั้นเศร้าสลดใจในต่อการรบกวนวัตถุซึ่งเป็นที่เคารพบูชาในทางพุทธศาสนาไปอย่างมาก ยิ่งกว่านั้นบางแห่งการลอบลักพระพุทธรูปนั้นได้กระทำการแสดงถึงความโหดร้ายทารุณไร้ศีลธรรมอย่างหนัก เช่น ตัดเอาเศียรพระพุทธรูปไปคงเหลือแต่องค์พระ นับว่าเป็นการเสื่อมเสียแก่ชาติบ้านเมืองและเป็นผลเสียหายแก่พุทธศาสนา โดยไม่นึกถึงศาสนสมบัติของชาติ บุคคลประเภทนี้สมควรจะไต่รับโทษหนักกว่าการกระทำต่อทรัพย์สินธรรมดาของส่วนบุคคล รวมทั้งผู้รับของโจร และผู้ส่งออกต่างประเทศด้วย จะอาศัยความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาเดิมโทษก็เบามาก ไม่เป็นการป้องกันได้เพียงพอ โดยเหตุนี้จึงเป็นการสมควร แก้ไขประมวลกฎหมายอาญาเกี่ยวกับเรื่องนี้ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น เพื่อป้องกันและรักษาไว้ซึ่งทรัพย์สินอันล้ำค่าของชาตินี้ มิให้มีการลอบลักเอาไปต่างประเทศเสียหายก่อนที่จะสายเกินไป¹

การแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา ครั้งที่สาม

มีขึ้นในปี พ.ศ. 2514 สมัยรัฐบาลจอมพลถนอม กิตติขจร โดยประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 11 อันเป็นการแก้ไขเพิ่มเติมในหลายความผิด เหตุผลของการแก้ไข คือ

โดยที่คณะปฏิวัติมีความปรารถนาจะให้ประชาชนได้รับความสงบสุขและปลอดภัยจากอาชญากรรมในการนี้คณะปฏิวัติเห็นว่า อัตราโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดบางประเภทตามประมวลกฎหมายอาญายังไม่เพียงพอแก่การป้องกันและปราบปราม สมควรแก้ไขให้สูงขึ้นเพื่อให้เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน

¹ดูรายละเอียดได้จากภาคผนวกท้ายเล่ม

บทบัญญัติที่มีการแก้ไขเพิ่มเติม แบ่งได้เป็นหลายลักษณะ ดังนี้

1. การเพิ่มหรือลดโทษ ในมาตรา 51, มาตรา 52 และมาตรา 53
2. การกระทำความผิดหลายกรรม ในมาตรา 91
3. ความผิดต่อเจ้าพนักงาน ในมาตรา 140
4. ความผิดฐานหมิ่นโทมนัส ในมาตรา 190 และมาตรา 191
5. ความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ ในมาตรา 218 และมาตรา 224
6. ความผิดเกี่ยวกับเพศ ในมาตรา 276, มาตรา 277, เพิ่มเติม
มาตรา 277 ทวิ, มาตรา 277 ตริ, แก้ไขมาตรา 278, มาตรา 279
มาตรา 280, มาตรา 281, มาตรา 282, มาตรา 283, มาตรา 284,
มาตรา 285 และมาตรา 286
7. ความผิดต่อเสรีภาพ ในมาตรา 313, มาตรา 317, มาตรา 318
และมาตรา 319
8. ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน เพิ่มเติมมาตรา 336 ทวิ, แก้ไขมาตรา 339,
มาตรา 339 ทวิ, มาตรา 340, มาตรา 340 ทวิ และเพิ่มเติม
มาตรา 340 ตริ¹

การแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา ครั้งที่สี่

มีขึ้นในปี พ.ศ. 2518 สมัยรัฐบาลนายสัญญา ธรรมศักดิ์ เป็นการแก้ไขค่าปรับ
ในกรณีกักขังแทนค่าปรับ มาตรา 30 เหตุผลของการแก้ไข " โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุง
จำนวนเงินที่ถือเป็นอัตราในการกักขังแทนค่าปรับให้เหมาะสมกับสภาวะการณ์ในปัจจุบัน
จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้"² ซึ่งการแก้ไขในครั้งนี้ไม่ถือว่าเป็นการแก้ไขอัตรา
โทษตามกฎหมายแต่อย่างใด

การแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา ครั้งที่ห้า

มีขึ้นในปี พ.ศ. 2519 สมัยพลเรือเอกสงัด ชลออยู่ เป็นหัวหน้าคณะปฏิรูป
การปกครองแผ่นดิน โดยแก้ไขคำสั่งของคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ 41

¹ดูรายละเอียดได้จากภาคผนวกท้ายเล่ม

²ดูรายละเอียดได้จากภาคผนวกท้ายเล่ม

แก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติในประมวลกฎหมายอาญาดังต่อไปนี้

1. ความผิดฐานหมิ่นประมาท คุณหมิ่น องค์พระมหากษัตริย์ มาตรา 112
2. ความผิดฐานเหยียดหยามธงหรือเครื่องหมายถึงรัฐ มาตรา 118
3. ความผิดฐานหมิ่นประมาท คุณหมิ่น ประมุขแห่งรัฐต่างประเทศมาตรา 133, ผู้แทนรัฐต่างประเทศ มาตรา 134 และเครื่องหมายของรัฐต่างประเทศ มาตรา 135
4. ความผิดฐานคุณหมิ่นเจ้าพนักงาน มาตรา 136
5. ความผิดฐานตอสูหรือชกขวางเจ้าพนักงาน มาตรา 138
6. ความผิดฐานคุณหมิ่นศาลหรือผู้พิพากษา มาตรา 198
7. ความผิดฐานเหยียดหยามศาสนา มาตรา 206
8. ความผิดฐานหมิ่นประมาท มาตรา 326
9. ความผิดฐานหมิ่นประมาทด้วยการโฆษณา มาตรา 328
10. ความผิดฐานคุณหมิ่นข้างหน้า มาตรา 393

เหตุผลของการแก้ไขเพิ่มเติม คือ

โดยที่คณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดินพิจารณาเห็นว่าอัตราโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดเกี่ยวกับการหมิ่นประมาทหรือคุณหมิ่นพระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท หรือผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ราชาธิบดี ราชนิ ราชสามี รัชทายาทหรือประมุขแห่งรัฐต่างประเทศ เจ้าพนักงานซึ่งปฏิบัติกรตามหน้าที่ ศาลหรือผู้พิพากษา และประชาชนทั่วไป ตลอดจนการกระทำอื่นเพื่อ เหยียดหยามศาสนา และความผิดเกี่ยวกับตอสูหรือชกขวางเจ้าพนักงานในการปฏิบัติ การตามหน้าที่หรือชกขวางการพิจารณาหรือพิพากษาของศาลไม่เหมาะสมกับ สถานการณ์ปัจจุบัน สมควรแก้ไขอัตราโทษเหล่านั้นให้สูงขึ้น¹

การแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา ครั้งที่หก

มีขึ้นในปี พ.ศ. 2522 สมัยรัฐบาลพลเอกเกรียงศักดิ์ ชมนันท์ ได้มี การแก้ไขเพิ่มเติมความผิดเกี่ยวกับการค้า ในมาตรา 271 เพียงมาตราเดียว เหตุผล ในการแก้ไขเพิ่มเติม คือ

¹ดูรายละเอียดได้จากภาคผนวกท้ายเล่ม

โดยที่ในปัจจุบันได้มีการขายของโดยหลอกลวงให้ผู้ซื้อหลงเชื่อในแหล่งกำเนิด สภาพ คุณภาพหรือปริมาณแห่งของนั้นอันเป็นเท็จเพิ่มมากขึ้น และความผิดฐานนี้ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 271 แห่งประมวลกฎหมายอาญาเป็นความผิดอันยอม ความใจ พนักงานเจ้าหน้าที่ของรัฐจึงไม่อาจดำเนินการฟ้องร้องผู้กระทำความ ผิดโดยไม่มีคำร้องทุกข์ของผู้เสียหายใด แม้จะปรากฏต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ว่ามีการเสนอขายของดังกล่าวแก่บุคคลทั่วไปในราคาหรือที่สาธารณะ แต่พนักงาน เจ้าหน้าที่ก็ไม่กล้าที่จะจับกุมผู้เสนอขายโดยไม่มีผู้หนึ่งผู้ใดร้องทุกข์เสียจน การปราบปรามการกระทำความผิดฐานนี้จึงไม่โดยผลเท่าที่ควร สมควรแก้ไข เพิ่มเติมมาตรา 271 เสียใหม่โดยให้ความผิดตามมาตราดังกล่าวไม่ เป็น ความผิดอันยอมความใจ เพื่อให้พนักงานเจ้าหน้าที่ของรัฐมีอำนาจจับกุมผู้กระทำความ ผิดดังกล่าวได้โดยไมต้องมีคำร้องทุกข์ของผู้เสียหาย และสมควรเพิ่มโทษ สำหรับความผิดฐานนี้ให้สูงขึ้น เพื่อให้ผู้กระทำความผิดเกรงกลัวจึงจำเป็นตองตราพระราชบัญญัติขึ้น¹

การแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญาทั้งหมดครั้งที่ผ่านมานั้น เป็น การเปลี่ยนแปลงในทางเพิ่มอัตราโทษตั้งแต่ พ.ศ. 2500 ถึง พ.ศ. 2522 (ยกเว้น ครั้งที่ 4 พ.ศ. 2518) ซึ่งในปี พ.ศ. 2523 และ พ.ศ. 2524 ยังมีการเสนอขอ แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญาเข้ามาพิจารณาในรัฐสภาอีกหลายร่างพระราช บัญญัติ แต่ผลของการแก้ไขยังไม่ปรากฏว่าจะเป็นการใด

อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยมีความเห็นว่าควรนำร่างพระราชบัญญัติที่อยู่ใน ระหว่างการพิจารณาของรัฐสภาทั้งหมดมาพิจารณาลักการและเหตุผลเพื่อจะทำ ให้สามารถทราบถึงความเห็นที่แท้จริงของผู้เสนอร่างพระราชบัญญัตินั้นซึ่งมีเหตุผล อันเป็นอิสระของตนเอง รวมทั้งปัจจัยต่าง ๆ ที่ก่อให้เกิดแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงประมวลกฎหมายอาญาในภายหน้า

ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา ฉบับแรก

เป็นร่างพระราชบัญญัติที่เสนอโดย จำสิบเอกทรงธรรม บัญญัติ สมาชิก สภาผู้แทนราษฎร จังหวัดเชียงราย เสนอเมื่อวันที่ 19 กรกฎาคม 2522 คณะกรรมา ชีการวิสามัญวินิจฉัยร่างพระราชบัญญัติพิจารณาแล้วมีมติให้คำรับรอง เสนอต่อประธาน รัฐสภา เมื่อวันที่ 18 มกราคม 2523

¹ดูรายละเอียดได้จากภาคผนวกท้ายเล่ม

หลักการ

แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 206 และเพิ่มเติมมาตรา 206 ทวิ

เหตุผล

เนื่องจากปรากฏว่าพวกมิชชันนารีนิยมตั้งเคียรวุพระพุทธรูปไปขายตามห้างร้านต่าง ๆ เพื่อรานคาเหล่านั้นจะไคส่งไปขายยังต่างประเทศ พระพุทธรูปดังกล่าวเป็นพระพุทธรูปที่ล้ำค่า เป็นที่เคารพสักการะของประชาชนโดยทั่วไป แม้จะไคมีกฎหมายกำหนดโทษแก่ผู้ที่กระทำคามผิดไวสูงแลวกก็ตาม แตมิไคผู้ใหญ่กระทำคามผิดเกรงกลัวอาญาแผนดินแต่ประการไค สมควรลงโทษแก่ผู้กระทำคามผิดในสถานหนัก อีกรประการหนึ่ง ผู้ประกอบการค้าเคียรวุพระพุทธรูปหรือมีเคียรวุพระพุทธรูปไว้ในครอบครองของแจงตอกรมการศาสนาภายในเวลาที่กำหนด หากฝ่าฝืนไมแจงก็ตองไครับโทษเช่นเคียวกัน จึงจำเป็นตองตราพระราชบัญญัติฉบับนี้ขึ้น¹

ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา ฉบับที่สอง

เป็นร่างพระราชบัญญัติที่เสนอไคย นายไพฑูรย์ โทตระไวศยะ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดอุบลราชธานี เมื่อวันที่ 27 กรกฎาคม 2522 คณะกรรมาธิการวิสามัญวินิจฉัยร่างพระราชบัญญัติพิจารณาแลวกมีมติให้คำรับรองเสนอต่อประธานรัฐสภา เมื่อวันที่ 18 มกราคม 2523

หลักการ

สมควรแก้ไขมาตรา 276 มาตรา 277 มาตรา 282 มาตรา 283 ยกเลิก (12) ของมาตรา 335 แก้ไขมาตรา 335 ทวิ เพิ่มเติมมาตรา 335 ทรี แห่งประมวลกฎหมายอาญา

เหตุผล

เนื่องจากในปัจจุบันนี้คี่ขมขึ้นกระทำชำเรา มีมาก และบางกรณีกฎหมายควบคุมไมถึง เช่น ไซอุบายให้หญิงจำตองยอม มีการลักทรัพย์ โค กระบือ ของผู้มีอาชีพกสิกรรม และพระพุทธรูปหรือวัตถุทางศาสนา มากขึ้น สมควรเพิ่มโทษคามผิดเหล่านี้ให้สูงขึ้น²

¹ดูรายละเอียดเปรียบเทียบจากภาคผนวกท้ายเล่ม

²ดูรายละเอียดเปรียบเทียบ จากภาคผนวกท้ายเล่ม

ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา ฉบับที่สาม

เป็นร่างพระราชบัญญัติที่เสนอโดย นายเจริญ เขาวนประยูร สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดเชียงใหม่ เมื่อวันที่ 2 สิงหาคม 2522 คณะกรรมาธิการวิสามัญวินิจฉัยร่างพระราชบัญญัติพิจารณาแล้ว มีมติให้คำรับรองเสนอต่อประธานรัฐสภาเมื่อวันที่ 18 มกราคม 2523

หลักการ

เพิ่มเติมมาตรา 270 ทวิ แห่งประมวลกฎหมายอาญา

เหตุผล

เนื่องจากในปัจจุบันบรรดาพ่อค้าส่วนใหญ่มักจะแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบด้วยกฎหมายด้วยการเอาrickเอาเปรียบผู้ซื้อ โดยการแก้ไขเครื่องซังเครื่องตวง หรือเครื่องวัดน้ำหนักไปจากอัตราที่แท้จริง ทำให้ผู้ซื้อได้รับสิ่งของไม่ครบตามจำนวนที่แท้จริงและไม่คุ้มค่ากับจำนวนเงินที่ได้ออกไป ดังนั้นเพื่อคุ้มครองประชาชนผู้บริโภค มิให้ถูกบรรดาพ่อค้าเอาrickเอาเปรียบ จึงสมควรลงโทษบรรดาพ่อค้าหรือผู้ที่แก้ไขเครื่องซัง เครื่องตวง หรือเครื่องวัดดังกล่าว จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้¹

ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา ฉบับที่สี่

เป็นร่างพระราชบัญญัติที่เสนอโดยนายมนตรี พงษ์พานิช สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา กับคณะ เมื่อวันที่ 8 พฤษภาคม 2523 คณะกรรมาธิการวิสามัญวินิจฉัยร่างพระราชบัญญัติพิจารณาแล้วมีมติให้คำรับรอง เสนอต่อประธานรัฐสภา เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2523

หลักการ

แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 276 และมาตรา 277 ยกเลิกมาตรา 277 ทวิ และมาตรา 277 ทรี แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 278 มาตรา 279 มาตรา 280

¹ดูรายละเอียดเปรียบเทียบ จากภาคผนวกท้ายเล่ม

มาตรา 282 มาตรา 283 มาตรา 284 มาตรา 285 มาตรา 286 มาตรา 313
 มาตรา 317 มาตรา 318 มาตรา 319 มาตรา 339 มาตรา 339 ทวิ มาตรา
 340 และมาตรา 340 ทวิ

เหตุผล

เนื่องจากความผิดเกี่ยวกับเพศ เช่น ช่มชู้กระทำความชำเราต่อเด็กหญิงและ
 หญิงสาว จักหา ลอไป หรือลักพาไปซึ่งเด็กหญิงและหญิงสาวโดยการไช
 อาวุธ บังคับ ชูเชื้อ หรือช่มชู้กระทำความชำเราแล้วมาฉ้อเป็นประจำทุกวัน
 อาชญากรเหล่านี้ไม่เคยกลัวเกรงอาญาแผ่นดิน คดีอาชญากรรมทางเพศจึง
 มีสถิติเพิ่มขึ้นทุกเดือน เพราะผู้กระทำความผิดถือว่าเป็นเรื่องธรรมดาไม่
 กลัวเกรงอาญาแผ่นดิน จึงเป็นภัยอันใหญ่หลวงต่อสังคมปัจจุบันเป็นอย่างมาก
 สมควรลงโทษผู้กระทำความผิดให้หนักถึงขั้นประหารชีวิต เพื่อให้ผู้ที่คิดจะ
 กระทำความผิดกลัวเกรงการลงอาญาและไม่กล้าเสี่ยงต่อการที่จะต้องเอา
 ชีวิตเข้าแลก และในปัจจุบันการจับคนไปเรียกค่าไถ่มีเป็นประจำไม่เว้น
 แต่ละวัน เพราะผู้ที่รวมกันกระทำความผิดถือว่าเจ้าทรัพย์จะต้องยินยอม
 จ่ายเงินค่าไถ่ให้แก่โดยดี เพื่อรักษาชีวิตของตัวเองไว้ ก็จะได้เงินมา
 แแบ่งกันครั้งละมาก ๆ เพราะการจะจับใครไปเรียกค่าไถ่นั้นผู้กระทำ
 ความผิดจะต้องเลือกเอาบุคคลที่มีฐานะดี พอที่จ่ายเงินให้ได้ตามคำเรียก
 ร้องหรือตามขอเสนอ หากปฏิเสธไม่จ่ายก็จะมาตัวประกันทั้งทันที กรณี
 ดังกล่าวมานี้จึงเป็นภัยอย่างใหญ่หลวงต่อสวัสดิภาพของประชาชนเป็น
 อย่างยิ่ง สมควรลงโทษผู้กระทำความผิดให้หนักถึงขั้นประหารชีวิต จึงจำ
 เป็นต้องแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัตินี้¹

ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา ฉบับที่ห้า

เป็นร่างพระราชบัญญัติที่เสนอโดย คณะรัฐมนตรีต่อประธานรัฐสภา
 แพณราษฎร เมื่อวันที่ 8 ตุลาคม 2523

หลักการ

เพิ่มโทษสำหรับความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 276 มาตรา
 277 มาตรา 277 ทวิ มาตรา 277 ทรี มาตรา 278 มาตรา 279 มาตรา 280

¹ดูรายละเอียดเปรียบเทียบจากภาคผนวกท้ายเล่ม

มาตรา 282 มาตรา 283 มาตรา 284 มาตรา 286 มาตรา 287 มาตรา 313
 มาตรา 315 มาตรา 317 มาตรา 318 มาตรา 319 มาตรา 320 และมาตรา
 335 ทวิ

เหตุผล

โดยที่ในปัจจุบันอาชญากรรมบางประเภทโดยเฉพาะอย่างยิ่งอาชญากรรม
 ที่เป็นการผิดเกี่ยวกับเพศและความผิดต่อเสรีภาพใดที่ความรุนแรงและ
 ความผิดฐานลักทรัพย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทรัพย์ที่เป็นพระพุทธรูปและโค
 หรือกระบือของผู้มีอาชีพการกสิกรรมมีเพิ่มมากขึ้น ซึ่งความผิดเหล่านี้ในบางกรณี
 ใดมีการเพิ่มอัตราโทษมาครั้งหนึ่งแล้วตามประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 11 ลง
 วันที่ 21 พฤศจิกายน พ.ศ. 2514 ในการนี้สมควรเพิ่มอัตราโทษสำหรับผู้
 กระทำความผิดในสูงขึ้นเพื่อป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดดัง
 กล่าว จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้¹

ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา ฉบับที่หก

เป็นร่างพระราชบัญญัติที่เสนอโดย นายสวัสดิ์ คำประกอบ สมาชิกสภา
 ผู้แทนราษฎร จังหวัดนครสวรรค์ เมื่อวันที่ 28 พฤศจิกายน 2523 คณะกรรมาธิการ
 วิสามัญวิวินิจฉัยร่างพระราชบัญญัติพิจารณาแล้ว มีมติให้คำรับรองเสนอต่อประธาน
 รัฐสภา เมื่อวันที่ 19 มกราคม 2524

หลักการ

แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 305 แห่งประมวลกฎหมายอาญา

เหตุผล

โดยที่บทบัญญัติมาตรา 305 แห่งประมวลกฎหมายอาญา ยกเว้นความผิดแก่
 ผู้กระทำความผิดตามมาตรา 301 และ 302 แห่งประมวลกฎหมายอาญาไว้
 ในวงแคบมาก จนแทบไม่อาจที่จะเสี่ยงเขาทำการช่วยเหลือผู้ประสงค์
 จะทำแห่งทั้ง ๆ ที่มีเหตุอันสมควรที่จะได้ทำแห่ง จึงก่อให้เกิดการทำแห่ง
 โดยไม่ถูกต้องตามหลักวิชาแพทยมากยิ่งขึ้น เป็นเหตุให้มีการเสียชีวิตและ
 พิการเพราะเหตุทำแห่งมีจำนวนมากเป็นทวีคูณ จึงจำเป็นต้องมีการแก้ไข
 กฎหมาย โดยตราเป็นพระราชบัญญัตินี้ขึ้น²

¹ดูรายละเอียดเปรียบเทียบจากภาคผนวกท้ายเล่ม

²ดูรายละเอียดเปรียบเทียบจากภาคผนวกท้ายเล่ม

ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา ฉบับที่เจ็ด

เป็นร่างพระราชบัญญัติที่เสนอโดย นายบุญเทียม เขมาภิรัตน์ สมาชิกสภา
ผู้แทนราษฎร กรุงเทพมหานคร สภาผู้แทนราษฎรลงมติรับหลักการ ในการประชุม
ครั้งที่ 16/2524 (สมัยสามัญ) วันอังคารที่ 4 สิงหาคม 2524 แต่เนื่องจากเป็น
การแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 305 แห่งประมวลกฎหมายอาญา กรณีเกี่ยวกับร่างพระ
ราชบัญญัติที่เสนอ โดย นายสวัสดิ์ คำประกอบ คณะกรรมาธิการวิสามัญได้พิจารณา
แล้วให้ถือร่างพระราชบัญญัติของนายบุญเทียม เขมาภิรัตน์ กับคณะ เป็นหลักในการ
พิจารณา ซึ่งร่างพระราชบัญญัตินี้สภาผู้แทนราษฎรส่งให้วุฒิสภาเมื่อวันที่ 29
กันยายน 2524 วุฒิสภาได้รับเมื่อวันที่ 5 ตุลาคม 2524

หลักการ

แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 305 แห่งประมวลกฎหมายอาญา

เหตุผล

โดยที่บทบัญญัติมาตรา 305 แห่งประมวลกฎหมายอาญา ยกเว้นความผิด
ฐานทำโทษแก่ลูกแก๊วแพทย์ เฉพาะในกรณีที่ทำเป็นตอกรกระทำ เนื่องจาก
สุขภาพของหญิงหรือหญิงมีครรภ์เนื่องจากการกระทำความผิดอาญาเท่านั้น
ไม่โดยยกเว้นในกรณีที่ทารกในครรภ์หากคลอดออกมาจะพิการทางร่างกาย
หรือจิตใจ หรือในกรณีที่หญิงตกอยู่ในภาวะที่ได้รับความลำบากหรือเดือด
ร้อนเกี่ยวกับทางเศรษฐกิจหรือทางสังคมจึงทำให้มีการลักลอบทำแท้งโดย
ผิดกฎหมายและเป็นอันตรายต่อหญิงซึ่งบางรายต้องถึงตายหรือทุพพลภาพ
ก็มี เพื่อขจัดปัญหาทางสังคม ความสูญเปล่าทางเศรษฐกิจและเพื่อส่งเสริม
คุณภาพของประชากรให้มีจำนวนที่เหมาะสมจึงจำเป็นต้องตราพระราช
บัญญัติขึ้น¹

ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา ฉบับที่แปด

เป็นร่างพระราชบัญญัติที่เสนอโดย นายเจริญ เขาวนประยูร สมาชิก
สภาผู้แทนราษฎร จังหวัดเชียงใหม่ และ คณะ

¹ดูรายละเอียดเปรียบเทียบจากภาคผนวกท้ายเล่ม

หลักการ

แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 335 แห่งประมวลกฎหมายอาญา

เหตุผล

เนื่องจากปรากฏว่า โศก ระเบิด หรือสัตว์พาหนะอื่น ๆ ตลอดจนเครื่องมือเครื่องใช้ในการเกษตรกรรมของชาวไร่ชาวนาถูกโจรกรรม ทำให้ชาวไร่ชาวนาหรือครอบครัวอื่นเป็นอยางยิ่ง เพราะขาดเครื่องมือเครื่องใช้ในการประกอบอาชีพ เมื่อถูกขโมยไปแล้วก็ไม่สามารถจะหาซื้อใหม่ได้ทันเวลาที่เนื่องจากไม่มีเงินเพียงพอ ทำให้มีปัญหาเกิดขึ้นแก่ชาวไร่ชาวนาเป็นประจำเสมอมา ในปัจจุบันการขโมยโศก ระเบิดและเครื่องมือของชาวไร่ชาวนากระทำความผิดและกฎหมายกำหนดโทษแก่ผู้กระทำความผิดในกรณีไว้สถานเบา เพื่อให้เป็นที่ทราบจำแก่ผู้กระทำความผิดจึงสมควรเพิ่มโทษให้สูงขึ้น¹

ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา ฉบับที่ ๕

เป็นร่างพระราชบัญญัติที่เสนอโดย นายเจริญ เขาวนประยูร สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดเชียงใหม่

หลักการ

แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 335 ทวิ แห่งประมวลกฎหมายอาญา

เหตุผล

เนื่องจากปรากฏว่าขณะนี้ผู้ร้ายลอบลักเอาพระพุทธรูปศักดิ์เอาเศียรพระพุทธรูปอันเป็นที่เคารพบูชาของพุทธศาสนิกชนและเป็นพระพุทธรูปอันล้ำค่าความวิจิตรสวยงามและพิพิศภณที่สุดกันไปเป็นจำนวนมากมาย บางแห่งเป็นพระพุทธรูปคู่บ้านคู่เมืองของแต่ละจังหวัด วัตถุประสงค์เจ้าอาวาสต้องจัดเวรยามเฝ้า บางครั้งผู้ร้ายจะทำร้ายหรือฆาตพระในวัดเพื่อต้องการขโมยพระพุทธรูปเพียงอยางเดียวบุคคลประเภทนี้สมควรจะได้รับโทษสถานหนัก แต่กฎหมายอาญาที่ใช้อยู่ในปัจจุบันลงโทษผู้กระทำความผิดไว้ในสถานเบา จึงจำเป็นต้องแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา เพื่อเพิ่มโทษแก่ผู้กระทำความผิดให้กลัวเกรงอาญาแผ่นดิน²

¹ดูรายละเอียดเปรียบเทียบจากภาคผนวกท้ายเล่ม

²ดูรายละเอียดเปรียบเทียบจากภาคผนวกท้ายเล่ม

ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา ฉบับที่สิบ

เป็นร่างพระราชบัญญัติที่เสนอโดยนายทวี ไกรคุปต์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดราชบุรี

หลักการ

แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 276 มาตรา 277 มาตรา 277 ทวิ มาตรา 278 มาตรา 279 มาตรา 280 มาตรา 282 มาตรา 283 มาตรา 284 มาตรา 288 มาตรา 294 มาตรา 313 มาตรา 317 มาตรา 318 มาตรา 319 มาตรา 320 มาตรา 336 มาตรา 339 มาตรา 339 ทวิ มาตรา 340 มาตรา 340 ทวิ

เหตุผล

เนื่องจากปรากฏว่าผู้กระทำความผิดในคดีฐานข่มขืนกระทำชำเรา คดีความผิดฐานลอบวางเพลิง เป็นขูระจัดหาหญิง คดีความผิดฐานฆ่าคนตาย และคดีจับคนไปเรียกค่าไถ่ ความผิดฐานชิงทรัพย์ ความผิดฐานปล้นทรัพย์และความผิดฐานฆ่าคนตายมีเป็นประจำทุกวัน ๆ ละ หลาย ๆ ราย โดยมีผู้กระทำความผิดไม่เคยเกรงกลัวอาญาแผ่นดิน เนื่องจากกฎหมายอาญากำหนดโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดทั้งกล่าวไว้ต่ำ ทำให้สุจริตชนหวาดกลัวภัยถึงกลายเป็นอย่างยิ่ง เพราะไม่ทราบว่าจะมาถึงตัวเมื่อไร และบางครั้งของเสียทั้งชีวิตและทรัพย์สินซึ่งเป็นรียอย่างรุนแรงต่อสังคมในปัจจุบัน เพื่อให้ผู้ที่คิดจะกระทำความผิดกลัวเกรงอาญาแผ่นดินและไม่กล้าเสี่ยงต่อการที่จะถูกลงโทษ จึงสมควรลงโทษผู้กระทำความผิดหนักเพื่อมิให้เป็นเยี่ยงอย่างต่อไป โดยให้ลงโทษในชั้นประหารชีวิตหรือจำคุกตลอดชีวิตแล้วแต่กรณี จึงจำเป็นต้องแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา¹

เมื่อพิจารณาจากการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา 6 ครั้งที่ผ่านมาและร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญาที่กำลังอยู่ในการพิจารณาของรัฐสภา ซึ่งในขณะทำวิจัยนี้ปรากฏว่าร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญาเหล่านี้ได้ผ่านการแก้ไขของคณะกรรมการและสภาผู้แทนราษฎร

¹ดูรายละเอียดเปรียบเทียบจากภาคผนวกท้ายเล่ม

ไปแล้ว คงเหลือการพิจารณาของวุฒิสภาเพียงขั้นตอนเดียว¹ ย่อมเห็นได้ว่าเป็นแนวโน้มของการแก้ไขเพื่อเพิ่มอัตราโทษทั้งสิ้น โดยเหตุผลของการแก้ไขเพิ่มเติมล้วนขึ้นอยู่กับสภาพปัญหาในทางสังคมมากกว่าความไม่เหมาะสมของอัตราโทษในประมวลกฎหมายอาญา เพราะถ้าเรากลับไปวิเคราะห์ดูประมวลกฎหมายอาญาดั้งเดิม เมื่อ พ.ศ. 2499² จะเห็นว่าบทบัญญัติต่าง ๆ ส่วนใหญ่มีความเหมาะสมสอดคล้องสัมพันธ์และเป็นธรรมชาติแล้ว

อย่างไรก็ตามผู้วิจัยมิใช่จะเห็นค้านกับการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญาเสมอไปในทุกกรณี ผู้วิจัยเห็นด้วยกับการแก้ไขในสิ่งที่ไม่มียุติไต่ในประมวลกฎหมายอาญา เช่น การแก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่สอง พ.ศ. 2512 ที่เพิ่มเติมมาตรา 335 ทวิ เรื่อง ความผิดลักทรัพย์หรือฉ้อโกงในทางศาสนา เพราะเป็นการทำลายจิตใจและเอกลักษณ์ของคนทั้งชาติ เห็นด้วยกับการแก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่สี่ พ.ศ. 2518 ในมาตรา 30 ที่เพิ่มอัตราการกักขังแทนค่าปรับจาก 5 บาท เป็น 20 บาท ต่อวัน เพราะเป็นการแก้ไขที่สอดคล้องกับภาวะทางเศรษฐกิจให้เหมาะสมกับสภาวะการณของปัจจุบันและยังเห็นด้วยกับการแก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่หก พ.ศ. 2522 ในความผิดเกี่ยวกับการค้า มาตรา 271 ที่ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ของรัฐมีอำนาจจับกุมผู้กระทำความผิดโดยไม่ต้องมีคำร้องทุกข์จากผู้เสียหาย เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพให้แก่กระบวนการยุติธรรมซึ่งมีผลให้กฎหมายมีความศักดิ์สิทธิ์ยิ่งขึ้น ส่วนการแก้ไขเพิ่มเติมในกรณีอื่น ๆ รวมถึงร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญาที่เสนอต่อรัฐสภาในขณะนี้ ผู้วิจัยเห็นว่าเป็นการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายในเรื่องที่เคยแก้ไขมาแล้ว และผู้วิจัยยังมีความเห็นเพิ่มเติมอีกว่าอัตราโทษที่ขอแก้ไขเพิ่มเติมมานั้นไม่ใช่การแก้ไขมิชอบหากการกระทำความผิดที่ตรงจุด ช้าการเพิ่มอัตราโทษขึ้นไปเรื่อย ๆ เช่นนี้ จะทำให้ความหนักเบาของอัตราโทษกับการกระทำผิดแต่ละฐานไม่ได้สัดส่วนกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา

¹ดูในภาคผนวก ง. ที่รวมร่าง พ.ร.บ. แก้ไขเพิ่มเติมทั้งหมด และผ่านการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรแล้ว

²ดูในภาคผนวก ข. ซึ่งเป็นตัวประมวลเดิม ก่อนมีการแก้ไขเพิ่มเติม

305 เรื่องการทำแท้ง ซึ่งได้รับการวิจารณ์จากบุคคลหลายฝ่ายและวุฒิสภาไม่เห็นชอบด้วยนั้น เป็นการเปิดโอกาสกว้างให้ทำแท้งได้มากขึ้นกว่าเดิม หากมีการแก้ไขเพิ่มเติมตามที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เสนอมา อาจเกิดปัญหาขัดแย้งทางสังคมมากยิ่งขึ้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย